

DOMOLJUB

Izhaja zvečer vsak prvi
in tretji četrtek meseca.
Ako je ta dan praznik,
izide dan poprej. Cena
mu je 80 kr. na leto.
Inserati se sprejemajo in
plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu
v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo:
Uredništvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Semeniške ulice
št. 3. Naročnina in inserati
pa: Upravništvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitarjeva
ulice št. 3.

Štev. 18.

V Ljubljani, dné 17. septembra 1903.

Leto XVI.

Pred deželnimi zbori.

Koncem tega meseca je sklicana večina deželnih zborov. Samo na sebi bi se morali tega veseliti, da se dá tudi deželnim zastopnikom priložnost govoriti o svojih zadevah. Toda pri nas je to veselje precej pomešano s pelinom. Splošno nimajo deželni zbori kaj pomena. Vse važnejše reči se obravnavajo v državnem zboru. Država jim je blagodušno prepustila skrb za ljudsko in meščansko šolstvo, to se pravi, dala je deželam priložnost, da nalagajo vedno nove doklade za neprenehoma rastoče šolske stroške. Vrh tega imajo deželni zbori še malo prijetno dolžnost skrbeti za ceste, bolnišnice, hiralnice, sirotišnice, norišnice in — gledišča, dajati najraznovrstnejše podpore in sploh izdajati denar na vse plati. Dohodki so pa izraženi z zloglasno besedo **d o k l a d a**.

Tako ne more iti dolgo naprej. Ob sklicanju deželnih zborov se moramo najprej spomniti, da je treba državi dati deželnim zborom več pravic in več dohodkov. To je prva in poglobitna reč. Seveda more biti s to stvarjo v zvezi tudi večja pravica občini. Pravzaprav se mora pri občinah začeti. Občinski odbori, oziroma župani ne smejo biti več samo pisarji okrajnih gla-

varjev. Uradniki, ki so sami nedavno dobili zvišane plače, nakladajo vedno nova bremena županom in občinam, ki doslej še nimajo zato nobene plače, pri katerih se torej o zvišanju plač še govoriti ne more. Kar ti naredim, plačaj; to zelo enostavno načelo bi se moralo vresničiti tudi pri občinah, ki zvršujejo državi razne vojaške in druge posle.

Ene stvari, ki se tiče zlasti naših južnih pokrajin, naj se tu posebej dotaknemo. Država podpira, oziroma sama zida železnice. Te koristijo nekaterim krajem, drugim pa, ki oddaljeni od železnice vsled večjega števila železnic tem težje izhajajo, pa naravnost škodujejo. Prepušča se jim, naj si iz najzapuščenejših krajev sami s svojo beračijo gradé ceste. Napredek je prehitel, da bi tu zlasti hribovski kraji silno ne trpeli. Zato se mora cestno breme, oziroma napredek v cestnem omrežju naložiti na širša ramena. Prometne zveze vasi do vasi bi morale biti splošnega značaja; pomagati bi pa morala v tem slučaju brez dvojbe tudi država.

Pa čemu govorimo o tem! Sklicani so deželni zbori samo zato, da ni treba sklicati državnega. Zamašek so, ki ga potrebuje dunajska vlada. Boj z Madjarji jo vznemirja. Prav posebno si ni pomagala. Prepričani smo, da bodo deželni zbori povsod krepko

povedali, da se ne damo vdinjati Madjarom in da smo vsi avstrijski narodi pripravljeni na najhujše boje v tem oziru.

Pri nas na Kranjskem še posebej lahko rečemo, da sklicanje deželnega zbora nič ne pomenja. Dokler nam ne dajo pravične volivne preosnove, je zastoj vsako sklicevanje. Naše ljudstvo ne bo služilo nobenemu Heinu, pa tudi nobenemu Šveglju, če ima prav za svoj rep Tavčarja. To naj si zapomnijo enkrat za vselej. Ča pa hočejo, da se jim to večkrat pové, naj pa le sklicujejo deželne zборе. Naši zastopniki bodo gotovo znali pokazati, kaj je volja njihovih volivcev.

Poglejmo sedaj, kako vplivajo opojne pijače na otroško telo. Znano je, da vplivajo strupi pri deci drugače ko pri odraslih. Marsikateri strup vpliva na dete manj ko na moža, n. pr. divja črešnja. Nasprotno pa je vpliv drugih strupov na otroka veliko večji kakor na telo, ki je že docela razvito. To je ravno slučaj pri morfiju in alkoholu. Najmanjše količine morfija zastrupijo otroški život; krči, nezavest, celo smrt je temu posledica. Zato se čuvajo zdravniki, zapisati morfij kot zdravilo za otroka. Tudi alkohol nima pri otroku nič manjšega vpliva. Alkohol učinkuje omamljivo, celo morilno na možgane, na hrbtne mozeg, na selež dihanja, na delovanje srca in njega gibanje, ter na živce. Zastrupljenje, kakoršno je pijanost bodisi po kloroformu ali opiju ali alkoholu, učinkuje na nežni sestav možganov in živcev deteta veliko škodljivejše, ko na odraslega. Stvar je ista, kakor pri nekaterih drugih zastrupljenjih. Kar pri odraslem ne vzbuja nikakih krčev, ki so znamenje, da je živčni sestav v veliki meri oškodovan, vodi pri otroku v gotovih slučajih celo do smrti. Otroški sestav možganov in živcev je skrajno nežen, občutljiv šele v razvoju. Pri otroku vre kri k možganom z veliko silo — in tako je tudi razvoj duševnih zmožnosti, kojih razvoj je deloma odvisen od razvoja možganov, jako

velik. Neštevilni zunanji čutni vplivi učinkujejo na nežni organ, vid, sluh, vonj, čut in okus hočejo imeti svoj delež in odpošiljajo svoje izkušnje k možganom; govor, gibanje z rokami, hoja itd. — vse to zahteva veliko žrtev od razvoja možganov in hrbtne mozga. In tu treba samo kakšnega večjega učinka, ki draži možgane ali hrbtne mozeg, kakor je ravno učinek alkohola, in nastaneje lahko težke posledice. Nenadno uplašenje, bodisi po kakem kriku, poku, ali po nenadnem polivu z mrzlo vodo ali uplašenje iz spanca lahko povzroči, da ima človek od otroške do mladeniške dobe težke živčne bolezni, najhujše krče itd. Ravno tak učinek ima na otroški organizem, osobito na možgane in živčevje, alkohol, ki se nahaja v opojnih pijačah. Četudi zavžije otrok majhno mero vina ali piva ali jabolčnika, ali celo žganja, se „upijani“, to se pravi, njegovi možgani in hrbtne mozeg se zastrupljajo, nastanejo krči raznih delov telesa, in če preidejo slednji na živčevje takozvanega „podaljšanega mozga“, lahko ustavijo dihanje in provzročijo smrt.

Slučaji smrti vsled majhnih količin zavžitega alkohola se množe v zadnjih letih v veliki meri; znani so posebno iz poročil zdravnikov od raznih strani mnogi slučajji, da so vsled v preveliki meri zavžitega alkohola umrli odrasli, in vsled najmanjših količin mnogi otroci. Dr. Baer poroča v svojem velikem delu o alkoholizmu: „Da deluje alkohol pri deci vedno uničujoče, kažejo slučajji, ki jih navajata Ulde in Hühnerkopf, iz katerih je posneti, da so otroci v starosti 2 in 3 $\frac{1}{2}$ leta po majhnih količinah lahkega žganja — v zadnjem slučaju se je šlo za 2 žličici lahkega žganja — vsled krčev in nezavesti kmalu umrli. Našlo se je, da so bili možgani vsled alkohola prenapolnjeni s krvjo, istotako kože možganov in pa pljuča.“

Rekel bo marsikdo, da so to izjeme, da se zgodi kaj takega le redkokdaj; treba pač tudi otroku le „zmerno“ dajati opojne pijače. Toda nikdo ne more določiti, kje je za otroka določena meja. Še večina odraslih ne ve, kje je meja, do katere smejo piti, kamo-li bodo vedeli za dete, katerega živčevje je odvisno od vseh mogočih zunanosti. Kdo izmed vas, dragi starši, pa prevzame odgovornost za svojega otroka, da mu je dal res ravno pravo mero opojnih pijač, ko niti sami ne znate, da otroku ne bo ista mera, ki mu danes ni škodila, morda jutri škodila, ali pa prihodnji teden ali pa še-le čez leta?

Govoriti bi mi bilo tukaj še o nekaterih težkih posledicah preranega zavživanja opojnih pijač. Nežni in skrajno občutljivi možgani in hrbtne mozeg pri deci imajo vsled pogubnega vpliva alkoholnega strupa težke živčne bolezni: otrok, ki je bil čisto zdrav, dobi, če je zavžil opojno pijačo, nakrat ali

pa čez daljnjo dobo krče na celem telesu. Starši si teró glavo, odkod neki to, odkod ima otrok bolezen „božjast“, ali kakor pravijo ponekod „fras“, in ne pomislijo nikdar, da je to pobotnica za „požirek“ vina ali piva ali žganja.

Tudi epilepsija (božjast ali padavica) je posledica pitja opojnih pijač in se prikaže celo pri deci, ki je bila čisto zdrava in je od zdravih staršev. Seveda je naravno, da zavživanje alkohola vzbudi to bolezen pri otroku, ki ima morda od staršev božjast kot dedščino, katera bi pa pri rednem, dobrem življenju ostala skrita.

Slednjič so krči posameznih mišic ali udov, takozvana bolezen sv. Vida (Vidov ples) istotako posledica morda samo enkratnega zavžitja kake opojne pijače. — Celo delirium tremens (pijano blaznost) so našli različni zdravniki pri otrocih, ki zavživajo, četudi v mali meri in poredkoma, opojne pijače. Vnetje možganske kože pa je itak nekaj precej navadnega.

Človeka obhaja groza, če čita poročila raznih zdravnikov, kateri imajo priliko, ravno slučaje pri deci opazovati, in če vidi iz teh poročil, kako silno vpliva nevednost in deloma hudobnost na ves bodoči zarod. Iz vseh teh poročil odmeva glas, da je zavživanje opojnih pijač v večini slučajev vzrok zgoraj navedenih bolezní pri deci, iz vsega tega pa odmeva slednjič mogočno svarilo, ki bi ga naj počeli upoštevati vsi dobro misleči starši: Ne dajajte otrokom opojnih pijač!

50 let kopališčni gost. Svetnik zagrebške trgovnice in speditör g. Vilj. Schwarz že od leta 1853. vsako leto redno obiskuje kopališče v Rogaški Slatini. Povodom letošnje 50 letnice mu je vročilo kopališko ravnateljstvo v spomin krasno izdelan album s slikami iz Rogaške Slatine, ki ga je izvršil dunajski dvorni atelje Klein. Gospod jubilanť je vkljub svoji visoki starosti pri najboljšem zdravju ter je pred odhodom ravnateljstvu zagotavljal, da se še vsako leto povrne v priljubljeno kopališče. Poleg tega šteje kopališče še več drugih dolgoletnih rednih obiskovalcev. Presvetli đjakovski biskup Strossmayer obiskuje že 39. leto rogaško-slatinsko kopališče, cela vrsta gostov pa že nad 20 let zahaja tu sem iskat ljubega zdravja; mej temi so posebno posestnik Lippice iz Sobotice, vdova medic. svetnika Prinz z Dunaja, Königsmaier iz Zala-Egerszeg, in mnogi drugi.

Listek.

Potokarjev sin.

(Priredil Sm. . .)

Ta je bil ravno toliko pijan, da je bil precej korajžen, in zato je le še dražil Potokarja: „Ha-ha mlinar brez vode! Kopač vam svetuje, da napravite mlin na veter ali na par, če imate kaj cvenka. Vode bote tako komaj imeli, da si boste ugasili žejo in napajali svoje race. Mlinar brez vode, ha-ha!“ Žganjar se je opotekal v roki vihteč osminko.

„Človek, govori, kaj je!“

„I, kaj je? Tam gori pod gorami se je utrgal oblak. Škoda je velikanska; s peskom in drevjem je zasuta struga vašega potoka in vi boste brez vode. Že kopljejo novo strugo v Kopačev studenec. Ta vas prav lepo pozdravlja.“

„Ka-a-a-j?“

„I nič kaj! Tako je, pa nič drugače. Tamošnji župan je to sam ukazal.“

„Duša, govori, je-li to res ali samo lažeš?“

„Baš tako je in nič drugače. Sedaj se ne da nič predrugačiti. Rajše premišlujte, kako boste napravili mlin na par ali veter?“

Zopet je zavihel žganjar osminko, se opotekel in zakričal v zadnji pozdrav: „Ha-ha mlinar brez vode ha-ha! Lojzek sedaj lahko postaneš slikar.“

Potokar je odrevenel. Stal je nepremično, kakor mrtva soha, tako ga je zadela nesrečna novica. In potem še ta škodoželjnost! Ko se je zopet nekoliko zavedel, preobvladala ga je takoj samo ena misel: „Maščevanje, maščevanje!“ Iskal je kamena, da bi ga zagnal za žganjarjem, a ni ga mogel dobiti nikjer. Spustil se je v dir proti domu in kričal: „Le počakaj žganjar, na-te naščujem pse, da boš pomnil, kaj se pravi norčevati se iz mene in mojega sina.“

Že je bil na dvorišču, a tu ga je prestrigla žena, ki je čula konec zabavljanja.

Potokar jo je potisnil od sebe: „Pusti me! Proč, Ana! Pusti me!“

„Martin, kaj pa ti je?“

„Proč! Lojze, spusti pse! Temu vragu razbijem črepinjo!“

„Oče, oče!“ je zakričal Lojze.

Potokar se je skušal oprostiti ženinih rok, a ta ga ni izpustila.

„Martin, Martin, pomisli no, nad tem žganjarjem se hočeš maščevati, nad tem žganjarjem! Ali te more sploh tak človek žaliti, kateremu je žganje zastrupilo vse možgane? Bodi no pameten! Alojzij, pojdi v hišo!“

„Martin, bodi no pameten!“ je začela žena pomirljivo iznova. „Kaj si more misliti Alojzij, ko te vidi takega.“

„Pa tako sramotenje in norčevanje!“

„Saj se ni treba zaradi vsake besede vznemirjati. Zaslužno plačilo mu ne odide. Daj, umiri se in pojdi z menoj v hišo!“

„A gori moram takoj, da bom videl, ako je res. O gorje mi, ako je res! O Bog, saj to skoraj ni mogoče!“ je odvrnil Potokar z žalostno-obupnim glasom.

„Ako je res, potem Kopača tožiš iznova; pravica ostane pravica in mora zmagati, a ta je na tvoji strani. Le trdno zaupaj na božjo pomoč. Sedaj pa pojdi v hišo, da boš malo zajutrkoval, do Črničva je dobre tri ure. Deček naj gre tudi s teboj. Martin, bodi pameten in pomiri se!“

Žena je zmagala. Potokar je povetil glavo in molče odšel z ženo v sobo. Kmalu sta bila s sinom pripravljena za pot.

„Tako dolgo ne smeš mleti, dokler ne bo tolmun napolnjen!“ je dejal Potokar hlapcu pri odhodu.

Ta je malo pokimal z glavo in nažgal pipo tobaka.

„Nikar se prehitro ne razjezi, Martin!“ je dejala Potokarica možu, dečku pa je šepnila na uho: „Drži se vedno očeta. Zlasti pa ga ne izpusti izpred oči tam pod Črničcem. Ali razumeš?“

Dolgo časa je zrla za odhajajočima, potem pa se je vrnila s težkim srcem v mlin.

III.

Oče in sin sta šla precej časa molče drug zraven drugega.

„Ali si slišal?“ je pretrgal nazadnje oče molk „kako te je zmerjal s slikarjem?“

„Kdo?“

„Oni ničvredni žganjar.“

„Oče, ta je bil popolnoma pijan.“

„Kaj zato, če je bil pijan. On vsejedno ve, kaj govori. Seveda poštenega dela ti ne privošči, pač — — pa — — no slikar“, in očetov obraz je izražal prezirljiv, zaničljiv nasmeh. „Seveda slikar!“

„Ali je tako slabo?“ je prašal deček boječe.

„Mlinar boš kakor sem jaz in mir besedi! — Slikar! Privadrani lenuh, ki samo krade Bogu čas

in čaka, kje bo dobil kaj za zobe. To bi bila sramota zame in prvi žebelj za mojo rakev.“

„A slikarji prislužijo mnogo denarja — —.“

„To je laž! Poletu res barvajo kje kakšne napise ali kaj podobnega, a zato tudi smrdijo pol ure daleč po barvi, a po zimi nimajo nič za pod zobe in so veseli, ako morejo kje kako okno malo zamazati.“

„Slikarji vendar niso steklarji.“

„Molči! Jaz vem bolje kakor ti in vrhtega so tudi vsi še sitno-zoprni.“

„A mnogi delajo velike slike, postanejo znameniti in sloviti, take, kakor so v knjigah, ki mi jih je posodil učitelj France.“

„Tiste so pa vse tiskane!“

„Najprvo so jih pa morali vendarle slikarji naslikati.“

„Saj že delajo barvane sličice s stroji; lahko se jih dobi cel ducat za en groš. Na kakšen način naj zasluži kaj slikar.“

„Ali slikarji — — —.“

„Molči!“ je zarohnel oče. „Ti mladič“ — in oče je obstal in počasi s poudarkom izgovarjal besede: „rajše ti polomim kosti, kakor pa bi pustil, da postaneš tak mazač.“

Zopet sta nadaljevala molče svojo pot. Potokar se je spomnil milih in prosečih pogledov svoje žene stresel se je — zopet se je izpozabil in vzrojil.

Alojzij je komaj, komaj zadrževal poteke solza. Ostal je par korakov za očetom in si z rokavom tupatam obrisal solzo, ki se mu je prikradla na lice.

Slikar! To je bila beseda, ki je zazibala Alojzijevo nedolžno dušo v rajsko veselje! Njegovo srce je poznalo le eno željo: postati slikar. Njemu se je zdelo to samo posebi umevno, in da bi mu moglo kaj prekrižati načrt, o tem niti sanjal ni. Sicer še ni nikomur povedal, da hoče postati slikar, kajti ljudje bi se mu gotovo smejali, saj se vsemu posmehujejo, česar ne umejo. Materino srce, ki je Alojzija toli ljubilo, je pač vedelo za njegov načrt!

In sedaj — —? In sedaj vse upanje uničeno! In sedaj naj pozabi na slikarstvo, naj čepi v mlinu in požira prah!

Zopet si je obrisal solzo. Oče se ni zmenil zanj. Z vedno bolj resno-žalostnim pogledom je zrl v potokovo strugo. Potokar je pospešil korake; hitro je hotel biti na jasnem. Kmalu je bil na kraju, kjer se je izlivala Goršica v njegov potoček. O groza! Struga od tu naprej popolnoma suha! Da bi bilo saj Goršico zasulo, potem bi še bilo malo vode, a sedaj sedaj — — —?

Potokar je obstal kakor okamenel. Pot mu je obilil čelo in stresel se je po vsem životu. Zganjar je govoril resnico. On je uničen — — uničen je — —!

Pospešil je korake; ni se brigal za sina, ki je stopal otožen in potrta za njim. Hotel je priti hitro na kraj nesreče in se sam o vsem osebno poučiti. Ni opazil, da sin vedno omaguje. Nesreča mu je vlila v noge nove moči; hitel je dalje.

Že se je čulo udarjanje lopat, rovníc in krampov. Pred Potokarjevimi očmi se je odprla žalostna slika: Cela vas na pol pod vodo, zadaj pa Črnivec z goliimi rebri. Naravni sili je moralo vse podleči.

Prebivalci, ki so bili začetkom popolnoma iz uma, so sedaj delali na vse moči. Z rovnícami, krampi in lopatami so hoteli napraviti novo strugo da bi se tako rešili neprostovoljne kopeli. Potokar je hipoma spoznal, da hočejo napeljati vodo v Kopačev potok. Pozabil je svet milo proseče žene, kri mu je zavrela in zakričal je:

„Ljudje božji, stojte! Krampe in rovnice iz rok!“

Ljudje so ga začudeni pogledali, a zmenil se zato ni nihče. Le najbližji so se naslénili na lopate in vprašali:

„Kaj hočete?“

„Kaj hočem? Svojo pravico do vode si ne dam vzeti! Tri ure spodaj sem mlinar in ako mi odpeljete vodo, potem — —.“

Nekateri so pričeli iznova kopati, drugi pa so odgovorili z glasnim krohótom in ne z ravno lepimi psovkami.

Potokarju je buknila vsa kri v glavo, skočil je k najbližjemu, mu bliskoma potegnil lopato iz rok in zakričal: „Jaz pravim, stojte!“ in z enim močnim udarcem sta odletela dvema najbližjima krampa iz rok.

„Oho, tako se nismo zmenili“, so pričeli sedaj delavci, ko so videli, da Potokar misli resno. Pustil so kopanje in priskočili tovarišem na pomoč.

„Stojte!“ je iznova divje zakričal Potokar in zbil enemu rovnico iz rok.

Potokar je vihtel lopato, udarjal na levo, udarjal na desno, a preveliki premoči je podlegel. Izbili so mu lopato iz rok in še mu je mislil nekdo prisoliti zadnjo, ko pobere Alojzij na tleh ležeči kramp in da napadovalcu še v pravem trenutku eno čez pleča, in sune najbližjega v prsa. Pretresujoč glas: „Pomagajte!“ se je izvil iz mladih prs. V hipu je pobral oče zopet lopato in kmalu je bil prost napadalcev. Ali brez dvoma bi bila oče in sin postala žrtvi razdivjanosti, da ni prihitel na ponovljeno sinovo vpitje na pomoč tamošnji orožnik.

„Proč, komur je življenje drago!“ je zavpil z napetim revolverjem.

„Saj je on začel! Zavira nas tu pri kopanju. Pri miru naj bi nas bil pustil! Kdo se je zmenil zanj?“

„Jezik za zob!“ je zarohnel žandar in pomeril na najbolj razdražene. Obrnil se je k Potokarju in dejal:

„Kdo ste?“

„Mlinar, tri ure spodaj ob tem potoku. Hočejo mi odvesti vodo, a tega jaz ne pustim.“

Iznova so se napadalci bližali Potokarju in sinu, a oster pogled žandarjev in puška sta jih ustavila.

„Kopajte naprej! Vi pa greste z menoj!“ je dejal obrnjen k Potokarju. „Tam ob cesti ima župan svojo hišo in ondi se pritožite.“ In žandar se je obrnil in šel nazaj k delavcem, ki so še vedno žugali, pretili in zabavljali.

Župan je zmajeval z ramami, ko se je Potokar pritoževal.

„Pa kaj vendar hočete? Jaz vendar ne morem predstavljati hribov, da bi napeljal vodo v staro strugo. Ali mislite, da kopljemo pol ure dolgo strugo samo zaradi zabave?“

Kako umirajo bogokletneži.

Posneto po „Novem Listu“.

Umrl je v Parizu dné 29. septembra 1902 Emil Zola. Kdo je bil Emil Zola? Mož izredne nadarjenosti, katere pa ni porabil v čast in slavo Njemu, ki mu jo je podaril, ne v srečo in blagor človeštva, temveč v zaničevanje večnega Boga in v pohujšanje ljudi. Na pot zmote, nesreče in pogube je pripeljal s svojimi spisi brez števila bravcev in slednjič tudi sam sebe.

Rojen je bil leta 1840 (2. aprila) v Parizu, ondi hodil v šolo, katero je zapustil še jako mlad, preden jo je mogel popolnoma dokončati. Nato je krenil svojo pot, ter začel delati in pisati pesmi. Opeval je nizke in slabe strasti, podlo, pohujšljivo ljubezen, umazana, ostudna dejanja človeške spridenosti. Tako je nadaljeval potem v romanih. Brez sramu je popisoval in razkrival vse, kar je in more biti pri živinskih ljudeh grdega, nizkega, hudobnega; a ne le samo to, temveč tudi to, kar si le sama peklenska hudobija more izmisliti. Živina je in ostane le živina, zverina če tudi divja, ne zataji svoje narave, in dela le po svoji živinski, zverinski naravi, a hudoben človek zataji svojo človeško naravo, in tisti, kateri se šteje med živali, tudi svojo živalsko naravo ter misli, ravna in divja večkrat prav po satansko. Tako je delal tudi Zola v svojih romanih, ki so najpogubnejša, najstrupenejša kuga — kuga, ki ni okužila le enega kraja, le ene dobe, ampak se je razlezla in raznesla krog in krog, in povsod napravila strašno pohujšanje.

Neverjetno je skoraj, kako je mogel priti tak mož do tolikega upliva, in pri nekaterih ljudeh do tolike slave! A znal je silno spretno in vabljiivo pisati, in kakor omami kačje oko, tako je omamila tudi njegova pisava bravca, da je nevede srkal pogubljiv strup, in je z njim si otroval srce in glavo. Se ve da veliko ljudi le bolj mika, kar je opolzlega ali naravnost pohujšljivega in take reči slastno radi prebirajo. Tako se je raznesla slava romanopisca Zole ne le po domači deželi temveč po vsem svetu, in so segali ter še segajo posvetni in pošeljivi bravci

po njegovih romanih. Ali je pa Emil Zola res tak velikan, za kakršnega sluje po brezvernem in liberalnem svetu, kaj sodijo učeni in trezni ljudje o njem?

V Parizu imajo imenitno častno akademijo največjih francoskih učenjakov. Emil Zola se je večkrat ponujal in priporočal, naj ga sprejmejo medse; a niso ga hoteli, ker si učeni možje niso šteli za čast, imeti ga v svoji družbi. Učeni njegov sorojak Anatole France piše, da bi bilo bolje, ko bi Zola nikdar rojen ne bil. Slovenski pesnik Stritar je pisal o njem: „Kako se drugim ljudem godi prebravšim kakšen Zolov roman, ne vem, meni se kar gabi, kakor da bi bil kaj prav ostudnega pojedel.“ Nemški cesar Viljem je neke rekel, da Francozje dokler bodo imeli take pisatelje, kakor je Zola, in ga čitali, ne bodo delali preglavice svojim tekmečem, ter da jih bodo lahko nadvladali bodisi v mirnem bodisi v vojskinem času. Po pravici toraj piše neki Slovenec, ki se nahaja za časa v Parizu, da se mu zde Francozje takošni, kakor so bili Judje ob času prerokov Izaija in Jeremija, preden so jim razdejali Jeruzalem in jih gnali v sužnjost, in Rimu proti koncu cesarstva, preden so jim barbari razkopali nekdanj najmogočnejšo državo na svetu; vse je omehkuženo, izprijeno, podkupljivo, brez vere, brez zvestobe, stanovitnosti in moštosti.

A kako je sodil sam o svojih delih? Pripoveduje se, da je svojim otrokom prepovedal brati svoje spise; in ko mu je pisal l. 1899 neki gospod z Dunaja, ter ga prašal, ali bi lahko dovolil brati njegove romane svoji 19 let stari hčeri, si ni upal prevariti dobrega in skrbnega očeta, in mu je odpisal: „moji romani in spisi niso spodobni v rokah gospodičen.“

A vendar jih ponujajo tudi v Ljubljani po knjigarnah in priporočajo z mogočnimi plakati, na katerih je za vado narisani v sivovišnjavi barvah Zola s prepadenim plahim obrazom; in prebirajo ter požirajo jih s hlastnim poželjenjem ne le razuzdani mladeniči in brezverni, izprijeni možaki-mesnjaki temveč tudi nežne gospodične, rahločutne, olikane žlahtne gospe in matere. Potemtakem se ni čuditi, da pri nekovi inteligenci ni ne vere, ne sramu, ne poštenja, ne zakonske zvestobe! Ojstro se prepoveduje prodajanje mišice, skoraj da tudi strupa za podgane in kamena za muhe, imeti mora spričevalo od zapriseženih zdravnikov, kdor hoče v apoteki dobiti kak strup; a berilo, s katerim si jih na stisoče zastrupi in pogubi dušo in telo, se sme brez strahu prodajati, ponujati in priporočati, komur si bodi. Pobe, ki nima denarjev, da bi si pohujšljivih romanov kupilo, jih lahko dobi za majhne solde v izposojilnicah knjig! Nasledki tega se tudi vidi in čutijo povsod.

Zoli ni bilo zadosti, da je s svojimi spisi zastrupil družinsko in socialno življenje; strastno je sovražil Boga in sv. vero, toraj se je lotil tudi že samega Boga in kar je Božjega. S tem se je še posebno prikupil framasonom. Pisal je zoper Rim in sv. Cerkev, zoper češčenje D. M. in se norčeval iz Lurda in tamošnjih čudežev. Lotil se je celo Imena Najsvetejšega, pred katerim se pripogujejo vsa kolena v nebesih, na zemlji in pod zemljo. V svojem romanu „Terre“ si je izmislil za glavno osebo smešnega, hudobnega in podlega človeka, kateremu je pridela

ime Jezus, da bi s tem zaničeval samega našega Izveličarja, in se norčeval iz njega.

S svojim brezbožnim, bogoskrunskim pisarjenjem si je Zola pridobil ne le veliko slave pri brezvercih in framasonih, ampak zaslužil tudi neizrečeno veliko denarjev. A dan zasluženega plačila in povračila pride za vsakega prej ali kasneje, in prišel je tudi zanj. Zola je bil vrnil 28. septembra lanskega leta z dežele v svoje stanovanje v Parizu. Nekoliko hladno se mu je zdelo, in zato je ukazal zakuriti novo umetno narejeno peč v spalnici. Večerjala sta skupaj s soprogo, in z večer okoli 10. ure šla spat. Drugo jutro se je čudno zdelo slugom, da do pol desetih niso slišali nikakega gibanja v spalni sobi; potrkali so, in ko ni bilo nikakega odgovora, so s silo odprli vrata. Strahota, kar so zagledali! Znani časnik „Agenzija Stefani“ pripoveduje drugi dan v svojih brzojavkah: „Prestrašeni sluge so videli Zola z nogami na postelji in z glavo na preprogi na tleh. Pravijo, da ga je zadušil ognjeni plin. Hotel je skočiti s postelje, a ni več mogel; na glavo je padel na preprogo, noge pa so mu obvisle na postelji.“ Nadalje piše imenovana „Agenzija“, prišel je komisar, ki je opazil na postelji in preprogi gnoj, katerega je izbljuval Zola v smrtnem boju; začudil se je tudi, kako je mogel nastati strupeni plin pri tako moderni peči, in kako nista nič trpela psa, ki sta spala v isti sobi. Soproga Zolova je ležala v svoji postelji nezavestna, in še le čez dolgo časa so jo mogli pripraviti k zavesti, ter je morala več dni ležati v bolnici, preden je ozdravela.

Veliki mojster prostozidarstva ali framazonstva Nathan se je izjavil o njem: „velikan je umrl, kakor je živel.“ Res tako, toda mi pravimo: nesrečni bogotajec je umrl, kakor je živel. Boga je zaničeval in preklinjal dokler je živel, brez Boga je tudi umrl. Strupeni gnoj je kupičil v svojih spisih in razširjal po svetu, in strupenih plinih in lastnem gnoju je tudi umrl. Čudno, da psa nista poginila v istem strupenem plinu? A psa nista nikdar preklinjala Boga kakor njiju brezbožni gospodar. Njegova glava se ni nikdar hotela ukloniti Bogu, njegovi kolena se nikdar pripognili pred njim: a poslednjič je šla njegova glava na tla, in le pete so obvisle na postelji. Božji mlinci meljejo počasi a gotovo!

Angelj varih.

Ni še dolgo, odkar smo praznovali god svetih angeljev varihov. Naj Vam, dragi bravci „Domoljubovi“, povem dogodek iz svojega življenja, ki kaj jasno priča, kako zelo dobro da je priporočati se angeljem varihom. Bil je l. 1901. v sredo po angeljski nedelji. Bil sem takrat kaplan v Semiču na Dolenjskem. Imenovano sredo sem šel maševati v pet četrt ure oddaljeno podružnico na Krvavčji vrh. Malo je deževalo, ko sem odhajal od doma. Nisem še hodil četrt ure, kar začujem iz daljave grom. Na gorah je vstajala nevihta. Upal sem, da pojde nevihta ob semiški gori in da mene ne zadene, ker sem šel od gore proč po ravni cesti, ob kateri pa daleč na okoli ni nobene hiše. Toda nevihta ni šla

ob gori, ampak čez ravnino naravnost proti meni. Zopet se zabliška, in naštel sem do deset, pa je treščilo, kot bi bil vstrelil iz topa. Šel sem dalje, zopet blisk in naštel sem komaj do pet, in zopet je treščilo. Bil sem v smrtni nevarnosti pol ure od Semiča in dobre pol ure še daleč do druge bližnje vasi sam na samotni ravnini. Kaj storiti v toliki tiski? — Ravno prejšnji teden je ubila strela pastirja ne daleč od tam v črnomaljski fari. — Začel sem moliti: O ljubi moj angelj varih, glej, v smrtni tiski sem, varuj me, pomagaj mi! Kar mi reče notranj glas: „Nikar ne hodi po cesti!“ In hotel sem jo zaviti s ceste na desno. „Ne na desno, na levo pojdi!“ In šel sem v nizek jarek in se ondi stisnil pod majhno brezo. Molil sem kesanje...

Kar naenkrat blisk in tresk in hkrati sem čutil tudi hud udarec čez noge. Treščilo je ravno nad menoj ali v cesto ali blizu nje, tega ne vem, to pa vem, če bi bil šel po cesti naprej, da bi bilo treščilo prav gotovo v mé. Čakal sem, da trešči zopet, morda v mene, toda hvala Bogu in angelju varihu, nevihta je šla že mimo mene. Ne veste, kako sem bil hvaležen in sem še hvaležen svojemu angelju varihu, da mi je rešil življenje. Prepričan sem, ko bi njega ne bilo, da mene več ne bi bilo med živimi. Objavljam ta dogodek iz hvaležnosti do svojega angelja, objavljam ga pa tudi zato, da vzbudim v naših srcih neomejeno zaupanje in veliko pobožnost do tega tako vrlega zaščitnika, katerega nam je dal dobri Bog.

Valentin Marčič,
župnik.

Na grobu vrlega moža. Iz Device Marije v Polju nam poročajo žalo tno vest, da je ondi umrl eden najvrlejših odličnih katoliško-narodnih mož, katerega je bilo videti na vseh naših prireditvah, posestnik v Slapah Janez Dovč. Zapušča vdovo s peterimi nedorastlimi otroci. Devet let je bil občinski odbornik in eden prvih pospeševateljev društvenega življenja. Mnogo je pripomogel k ustanovitvi podpornega društva, bil je čvrst delavec pri izo-razovalnem društvu, nad vse delaven pa je bil pri konsumnem društvu ter je s svojo odločno besedo mnogo pripomogel pri kupovanju hiše. Sedaj tega vrlega vzor-moža krije črna zemlja, delo njegovo pa je ostalo v korist njegovih potomcev. Bog nam daj mnogo tako delavnih mož! Udova ranjkega se vsem, ki so se vdeležili pogreba najtoplejše zahvaljuje ter ga priporoča v molitev.

Politični razgled.

Položaj v Avstro-Ogrski.

Vsa stvar se še ni nikamer zasukala. Vse je še pri starem, posebno pa homatije na Ogrskem. Tam je kriza še nadalje v teku; znamenito v tej krizi je le to, kar je storila vlada, češ naj se za svet ne povprašujejo samo Madjari, ampak naj se obrne tudi do izven madjarskih narodov, posebno Slovakov, ki tvorijo večino v madjarski „državi.“ Merodajni krogi naj pripoznajo, da niso na Ogrskem samo Madjari gospodarji in le Madjari, ampak da so oni pravzaprav reveži brez drugih narodov. Ako bi se Madjari hoteli vsaj nekoliko zavedati te resnice, bi bili oni ponižnejši, in vladalo bi se lahko pravično na vse strani. Bog vé, ali se bodo uvaževale te besede, ali bo vse le bob ob steno. Za poravnavo ogrske krize je šel, kakor smo že pisali, presvetli cesar v Budimpešto, kjer je bival do 9. septembra. Madjarski listi napadajo vlado, češ da ta hujska stranke proti Ogromi. Táfe, Tun in Bađeni, pravijo, da so javno nastopil proti ogrski vladi, naš predsednik Kerber pa da strelja nanje, na Ogre, iz zasede. Vladar k obravnavam ni povabil uporne opozicionalne stranke, za to se poslanec Barabas javno pritožuje; Barabas pravi, da se opozicija ne udá, ako vladar ne ustreže njenim zahtevam. Tudi najhujši nasprotnik — Košut — ni zadovoljen, ker ga vladar ni vprašal za svet; mož pravi, da je njegova stranka dovolj močna, in da svoj namen gotovo enkrat doseže. Obžaluje pa, da njegovi svetovalci vladarju ne povedo resnice. Opozicija odločno zahteva madjarski jezik v ogrskih polkih. Res je, da je na Ogrskem mažarščina po zakonu državni jezik, a to ne velja za Hrvaško in Slavonijo; sicer so pa tudi na Ogrskem Madjari v manjšini, dosledno bi zaradi tega morali tudi izven madjarski narodi isto zahtevati. A oni so veliki reveži. Ako bi Ogrji dobili sedaj, kar zahtevajo, to je, madjarski jezik v armadi, bi to pomenilo smrtni udarec avstrijski državi. Ogrji bi se ločili čisto od nas, mi bi pa potem bili res premajhni za eno državo. — Kaj bo sedaj z ogrskim ministrstvom, se še ne vé. Zadnje dni je vse kazalo, da poveri cesar sestavo finančnemu ministru Lukaču, ki ima že mnogo let cesarjevo zaupanje, ker le-ta ne zahteva preveč neumnih pridobitev za madjarski jezik. Njega je cesar sprejel v daljši avdijenci. Konec je bil, da se je otresel tega bremena. On vé, da zanj ne bodo marali Madjari, ker ni strokovnjak. To ga je strahilo že naprej; zato je v avdijenci prosil cesarja, naj ga ne napravi za predsednika. A kaj bo sedaj? Grof Khuen je nemogoč! Lukač tudi ne more biti, grof Tisa pa tudi nima vladne stranke na svoji

strani. Sedaj računajo še na grofa Andrásia in Vekerle. Vladna stranka sama ne vé, kaj naj stori. Mnogi zahtevajo, naj se snide državni zbor ter jasno določi narodne koncesije, ki naj jih zastopa nova vlada. Sedaj vladar še nadaljuje posvetovanja. Bog daj uspeha! — Cesar sploh ne mara, da bi vlada bila in delala v duhu ogrskega neumnega strankarstva. Ko bi namreč dovolil madjarski armadni jezik, bi zahtevali Hrvatje pri svojih polkih uvedbo hrvaščine in se sličnimi zahtevami bi nastopili tudi drugi Slovani. Tako bi se armada razcepila v nemško, madjarsko, češko, slovensko itd. — Najnovejša poročila pravijo, da se je cesar 9. t. m. povrnil iz Budimpešte in da se v bližnjem času ne poda več nazaj. Kriza na Ogrskem se je poslabšala do skrajne meje.

Zarota srbskih častnikov.

Čudne reči, ki smo jih vajeni slišati s Srbskega, se gode i nadalje. Kralj Peter je prišel zelo na slabo, in bo težko kaj z njegovo vlado. On sam je sedaj potoval v Niš, kjer za nekaj časa biva. V tem pa se je odkrila neka silno pretresljiva novica. Napravila se je zarota, ki hoče maščevati umor kralja Aleksandra. Nad 1000 (reči: tisoč) srbskih častnikov vseh srbskih garnizij se je v to zarotilo. Zadnje dni so imeli oni častniki, ki zadnjič niso napravili umora, večkratne pogovore, kako bi nastopili proti 70 morilcem. Sklenili so od kralja Petra zahtevati, naj kaznuje morilce. En del častnikov je zahteval umirovljenje zarotnikov, drugi pa, naj se zarotniki kaznujejo kakor navadni zločinci. Častniki so sklenili izstopiti iz armade, ako bi kralj ne hotel storiti tega. To bi se moralo zgoditi po noči med 4. in 5. septembrom, a vlada je zvedela za sestanek ter ga je preprečila s tem, da je aretirala 38 častnikov. Vojni minister je šel h kralju v Niš. Med prebivalstvom vlada silno razburjenje. Pri aretiranju so našli pisan poziv na kralja, da zahtevajo častniki smrt morilcev. Podpisanih nad 700 častnikov. Pravijo, da so zarotniki hoteli umoriti vse moralne častnike. Več vojakov je pobegnilo preko meje; pravili so ti, da vladajo sedaj na Srbskem gnile razmere v vojaštvu in da že dolgo časa niso dobili vojaki plače. Kaj bo iz tega, se še ne vé.

Dogodki na Bolgarskem.

Bolgarija ima sedaj svojega kneza doma. Dolgo časa so morali pošiljati ponj, a nazadnje so ga vendar primorali, da se je povrnil, ker so mu naročili, naj ne hodi več domov, ako sedaj ne pride. Ta se je podal proti domu, a se ni vrnil v stolno mesto Zofijo, ampak se je odpeljal naravnost v Evksinograd. To je vzbudilo splošno presenečenje, in posebno za to, ker je bilo v zofijskem konaku (kraljevem stanovanju) že vse pripravljeno za knežev sprejem. Knez pa je v zadnjem trenutku spremenil svoj načrt, ker so mu neki naznanili, da so se častniki zarotili proti njemu, da ga bodo po noči v konaku napadli in prisilili, da bi odstopil. Te novice vzbujajo občne pozornost in to tem bolj, ker

se širijo tudi govornice, da je bilo mnogo oseb aretiranih od Zofijskega dvora, ki so bile neki v zvezi z zarotniki. — V Bolgariji le sploh čudno. Med ljudstvom vre, in to ni čudno. Po makedonskih vaseh ropajo Turki, begunci se pa morajo seliti v velikih množinah na Bolgarsko. To izseljevanje mora uboga bolgarska kneževina trpeti že celo leto; to ji povzroča velike stroške. Pa ne samo to. Stroški so tudi z mobilizacijo čet, ki že leto in dan stoje na meji. Kneževini, ki je tako majhna in zraven tako revna, je težko zmagovati vse te stroške. Vojaštvo je silno nezadovoljno. Kakor hitro se bodo izprožile prve puške, se vname čuden ples.

Balkan.

Danes je Balkan oni svet, na katerega se obrača z velikim zanimanjem ves izobražen svet. Tukaj se pripravlja velik preobrat. Turške čete poskušajo zadnje moči, da bi se še ohranile, domači pa se bore vztrajno za sveti križ in pa svobodo. Boj in strah je velik. Kaj se vse godi, ni moč popisati. Povemo le najglavnejše stvari. Boj se bije na vseh straneh. Kakšen da je, je razvidno na primer iz poročila, ko pošilja makedonski odbor 4 dinamitne kolone v drinopoljski okraj. Ta odbor ima velikanske množine dinamita in drugega streljiva, nadalje nad 20 steklenic kužnih bacilov, ogromno množino pušk, streljiva in pa denarja. Pripravljeni so požgati vsa makedonska mesta, razgnati jih z dinamitom in jih tako čisto vničiti; studence in vodovode pa mislijo okužiti. Vstaši imajo veliko zaupanje na Rusijo, ali ona se ne more ganiti, ker pazijo nanjo vse države, da bi ne storila kakega nepremišljenega koraka. Vstaši mislijo na vsak način na vojsko med Bolgarijo in Turčijo. Turčija je izdala te dni neki oklic, v katerem zahteva od upornikov, da naj se lepo „skesajo in zopet cesarski milosti, ki skrbi za red in mir in blagostanje, podvržejo.“ V oklicu pravijo, da je vsemu neredu krivo le bolgarsko hujskanje. Turki vse uničijo, potem pa kažejo na druge, češ onile so krivi, mi pa smo nedolžni. Vedno in vedno si izmišljujejo grozodejstva, da pokrijejo svoje hudo-bije. Toda kaj so napravili Turki tem ubogim ljudem? Vse vasi so v mnogih okrajih v razvalinah, samostani in cerkve so porušeni do tal, gozdovi goré, prebivalstvo je pa ali poklano ali pa je našlo svojo smrt v plamenu. Ali more ostati še kako oko brezbrizno za taka-le zločinstva? Pa grozodejstva so je-la zanimati slednjič že tudi evropske diplomate. Pravijo, da se sklicje v kratkem evropski kongres (shod). To je skrajno potrebno; Turčija ne more vladati dalje in ne more; treba je napraviti red. Nemogoče je pustiti položaj tak, kakor je sedaj dalje, recimo do spomladi, ker bi bilo to silo nevarno za balkanske države. Sodi se, da bo pričela ta kongres Angleška. Sešel se bo najbrže v Londonu ali pa v Berlinu. Samo ob sebi se razume, da bodo obravnavali ne le makedonsko, ampak sploh balkansko vprašanje v najširšem obsegu. Urejen izid takega shoda vseh državnikov se mora glasiti: Turčijo je treba razkosati v samostojne države. — Vstašev je zelo veliko in se v novjšem času zelo zelo širijo; vseh skupaj jih je nad 25.000. Generalni

štab ali osrednji odbor šteje še čez 10.000 pušk, s katerimi lahko oboroži novih 10.000 vstašev. V kratkem jih bo gotovo tudi še toliko pristopilo. Dasi pa imajo vstaši veliko pušk, jim nagaja vse eno huda lakota in živilsko pomanjkanje. To je pa najhujše. — Najnovejše novice pravijo, da bo v kratkem vojska. Turške čete udarijo v Bolgarijo, ne da bi napovedali prej vojsko, ker to nasproti podložnim državam ni potrebno. Priprava je prav resna, mlini za smodnik delajo noč in dan; posvetovanja se vrše na obeh straneh. Odposlali so mnogo kupcev kupovat konje. Turki imajo nad 90 milijonov patronov, Bolgari pa nad 70 milijonov. Med ljudstvom in pa vojaštvom je velika navdušenost. Vsi častniki, ki so bili na odpustu, so zopet poklicani v službo.

Češki katoliški shod.

Prejšnjo nedeljo popoldne se je pričel v Brnu na Moravskem tretji katoliški shod moravskih Čehov. Zbralo se je nad 1000 zastopnikov iz vseh vrst ljudstva. Zastopanih je bilo več čeških škofov, poslancev, grofov in drugih odličnih oseb. Slovenci smo poslali zastopnika poslanca dr. Žitnika, ki jih je v daljšem govoru pozdravil v imenu slovenskega katoliškega ljudstva, ki se mora kakor tudi Čehi boriti za sveti križ, pa za slovensko stvar. Brate Čehe je dr. Žitnik zelo razveselil; obljubili so nam vedno prijateljstvo, ki se naj kaže v skupnem delovanju v borbi za skupne svetinje.

Dopisi.

Ribniški novičar. Odprto pismo ribniškemu jastrebu. Dragi jastreb! Naznanjam Ti, da sem še živ in tudi zdrav, akoravno si me Ti s svojim jezikom prebodel in umoril, in kočevski poročevavec, najbrže po Tvojem blebetanju zapeljan, celo o sv. Jakobu „zmrznil“. Ravno to, da sem še živ in zdrav, kaže, da si Ti slab poročevavec, četudi si se bahato povzdigoval nad mene. Toda kaj boš Ti, res je, da se dvigneš kvišku in opazuješ, seveda, če je jasno; kaj pa ob deževju, ob megli, po zimi, kaj pa po noči, onda pa ni s Teboj nič. Pa še takrat, ko je ugodno vreme, Ti samo vidiš, ne slišiš pa ne in ne veš, kaj se je prej godilo in kaj ukrepajo za naprej. Glej, to vse pa izve ribniški novičar, vse izpraša, vse iztakne. Ti pa še mene nisi opazil;

menda sem se že hladil v senci, ko si metal svoje bistre oči za menoj. Pa jastreb si, toda jastreb ni nič kaj prida ptič, ropar je in spušča se po navadi na nedolžne piščance. To smo slišali tudi o Tebi; lončarskih in ribniških krokarjev niti srpo pogledal nisi, nedolžnega piščančka gori v potoških hribih si pa do kože oskubil. Tako spet ne gre. Pusti to reč; samo za to Te prosim, ako res kaj zveš poštenega, hitro sporoči meni, zato si dober, pa bodeva prijatelja.

Na Tvojo besedo, da v Slemenih vre, šel sem bližej pogledat in glej, res je vrelo. Kuhali in mešali so nov občinski odbor in vrelo je s tako silo, da se je nekaj neprevidnih možakarjev hudo speklo, kljub temu, da so jih zalivali z vinom; neka gostilna je celo pogorela, no pa saj je ni nič škoda, kajti Gregorcem bi je bilo toliko treba, kakor kravjemu pastirju kurjega peresa za klobukom.

Nekaterim pogorevcem ni bilo dovolj, da so pogoreli pri Sv. Gregoriju, na njihovo pritožbo dali so jim tudi v Kočevji saje in pepela pod nos. Vse vrenje pa vendar ni izpodneslo županskega stolca Matevžu Oblaku, dosedanjemu županu.

To ti sporoča Tvoj zaničevani novičar.

Pristavek. Malega Šmarna dan popoldne predstavljalo je izobraževalno društvo na Poljanah igro „Zamujeni vlak“, katero so kmetski fantje, prvenci na deskah, igrali v občno zadovoljnost izbranega občinstva iz Ribnice in okolice. Mene je pa še najbolj zanimala tombola radi glavnega dobitka v podobi pravega pravcatega osla, katerega je v ta namen darovala prebl. gospa Rudeževa. Vstrajal sem do konca, toda šel sem brez osla domu.

Iz Velike Doline. Čeravno šteješ pri nas, vrli „Domoljub“, okrog 40 naročnikov, vendar nisi še sprejel od nas nobenega dopisa. In da sem jaz danes vzal pero v svojo okorno roko, je to povzročil važen dogodek v naši fari, o katerem hočem nekoliko spregovoriti. Večina far v naši škofiji ima prekoristne dekliške in mladeniške Marijine družbe; le v naši fari ni bilo ničesar dolgo slišati o tem. Pa dobili smo lansko jesen čast. go. kaplana Josipa Cudermana, ki se močno prizadevajo in trudijo za povzdigo krščanskega življenja v naši fari. Ni torej čuda, da je bila njih srčna želja tudi pri nas ustanoviti Marijino družbo vsaj za dekleta. In ko se je znalo, kaj nameravajo, se je mnogo govorilo in plašilo zoper družbo Marijino ter odvracalo od nje. Pa kljub vsemu temu se je vendar ustanovila pri nas Marijina družba z lepim številom deklet, okrog 90 jih je. Slovesen sprejem je bil v nedeljo dne 23. avg., torej na praznik Srca Marijinega, kateri praznik bo glavni praznik naše Marijine družbe. Sprejem so izvršili preč. g. Fr. Schweiger, dekan

leskovski, za kar jim bodi v imenu družbenic srčna zahvala! Dal Bog in Marija, da bi se naša Marijina družba lepo razcvetela ter obrodila žlahten sad lepega čednostnega življenja! Imamo tudi bratovščino presvetega Rešnjega Telesa, v kateri je mnogo ženskega spola, mladeničev nas je pa, žalibog, prav malo. Zatorej, dragi mladeniči, posnemajmo vrle mladenčce drugih far, kjer imajo svoja katoliška izobraževalna društva, zlasti pa Marijine mladeniške družbe. In dokler nimamo mi fantje Marijine družbe, pristopimo pa v bratovščino sv. Rešnjega Telesa, prejemajmo večkrat sv. zakramente, ker to bo nam samim v dušno korist, pa tudi v čast in ponos cele naše fare!

J. B.

Iz Cirkulca. Dne 8. t. m. obhajali smo lepo slovesnost v naši farni cerkvi, posvečeni Marijinemu rojstvu. Obhajali smo glavni praznik Marijine družbe. Velika slovesnost pa je bila popoldne, ko so naš preč. gosp. dekan v spremstvu mnogih č. gospodov blagoslovili prekrasno zastavo Marijine družbe. Lepi govor č. gosp. grahovskega župnika se je pač globoko v srce vtisnil vsem poslušalcem, posebno pa Marijinim otrokom. Izrekamo srčno zahvalo vsem č. gospodom, ki so prihiteli povišat našo slavnost, kakor tudi vsem Marijinim družbam, ki so prišle iz sosednih župnij vdeležiti se slovesnosti. Vesel ob enem pa prežalosten je bil ta praznik za vso faro posebno za Marijino družbo, ker so naš voditelj č. gospod Anton Skubic, tukajšnji kapelan, se ta dan od nas poslovili, premeščeni v Ribnico. Pred tremi leti, ko so prišli k nam kot novomašnik, začeli so napeljevati tukajšnjo mladino za Marijino družbo. In česar nikdo ni pričakoval, zgodilo se je: zbrali so po premojih zaprekah in velikem trudu nad 130 mladenčev in do 280 deklet pod zastavo Marije preblazene Device. Vpeljali so tudi molitveno uro vednega češčenja; bili so zares skrbni in neutrudljivi v svojem poklicu. Bog jih tudi na novem mestu ohrani in podpiraj v izvrševanju težavnega poklica ter jih poplačaj za vse, kar so za nas storili.

Hvaležna Marijina družba.

Lorain, Ohio 18. avg. 1903. Cenjeni gospod urednik! Ne dvomim, da bi ne sprejeli v cenjenem nam listu, „Domoljubu“, sledečih par vrstic iz daljne Severne Amerike. V nedeljo dne 16. avgusta se je tukaj vršila lepa slovesnost, ki bo še dolgo ostala v spominu vseh tukajšnjih Slovencev. Vršilo se je zgoraj imenovanega dne blagoslovljenje zastave tukajšnjega podpornega društva sv. Alojzija št. 19., spadajoč k J. S. K. J. Slovesnost se je pričela ob dveh popoldne v cerkvi sv. Janeza. Res tako lepih prizorov se je še malo videlo v tej cerkvi. Vsega skupaj je pet uniformovanih društev stalo v vrsti. Tudi iz Clevelanda sta se korporativno vdeležili

društvi sv. Alojzija in sv. Lovrenca iz Newburga. Zraven tega je bilo navzočega neštevilno drugoga ljudstva različnih narodov. Po blagoslovljenju so bile litanije in blagoslov. Ker pa tukaj v Lorainu in bližini nimamo slovenskega duhovnika, je tukajšnji č. g. Rev. A. H. Alten držal jako lepi govor v angleškem in nemškem jeziku. Po cerkvenem opravilu so odkorakala vsa društva z godbo od tukaj v kake pol ure oddaljeni gojzdni vrt, kateri je odločen za društvene veselice. Pred gostilno g. Alojza Viranta ali predsednika spredaj imenovanega društva so nekateri društveniki postavili lep slavolok, z napisom: „Dobro došli! Bodite pozdravljeni in složni! Vsi za enega, eden za vse!“ Zares veliko veselje za naš slovenski narod, ki tako lepo napreduje tukaj v tuji zemlji. Končno pozdravljam vse rojake in čitatelje „Domoljuba“. Tebi „Domoljub“ pa želim mnogo naročnikov in predplačnikov. Živeli rojaki! Živeli vsi zavedni Slovenci!

Frank Vevar.

Kozjanski vsevedež. — Obljubil sem zadnjič poročati „o ciganskem boju.“ Evo me. Dne 23. julija sta prišla v Lesično (okraj Kozje) popoldne kot medved močna cigan in ciganka meneč, da bojeta tukaj bolj varno ropala in kradla. Pa jima ni šlo. Denarja sta imela dovolj, ker sta ga vkradla nekje za Savo in ga v tukajšnji prodajalni mnogo izdala in se potem napotila v bližnji gozd. Kmalu nato prideta za njima dva orožnika iz Zidanega mosta, postajevodja Košir in še eden tovariš. Ljudje jima povedo za skrita ciganska ptička in ona hitro kreneta v zgod za njima in najdeta oba. Orožnika zgrabita ciganska lopava, a cigan se brani na vse kripnje. Dvakrat ga je zgrabil postajevodja Košar tako močno, da mu iztrga srajco spredaj in zadaj, da mu ista ostane v rokah. Cigan je mahal proti orožniku z nekim ostrim predmetom in ga močno ranil na glavi. Dolgo sta se bojevala cigan in orožnik, a nesreča je hotela, da je orožnik spodrknil in padel čez visoko pečino in ostal ves krvav v nezavesti. Nato skoči cigan kot blisk za njim in bi ga bil gotovo umoril, ko bi mu ne bil prihitel na pomoč tovariš, ki je ciganko stražil, in zabode cigana v glavo in v rame; ciganka jo je med tem popihala. Orožnik priskoči k postajevodju, ki je vso zavest izgubil. Nato cigan pobegne, postajevodja so pa prinesli v hišo Bokaliča, kjer se je še le na večer zavedel Ubogi revež je bil v smrtni nevarnosti; na glavi ima hudo rano in v celem truplu čuti strašne bolečine. Ciganskega lopova so potem iskali do polnoči, a našli so ga še le v petek popoldan blizu Krivice v pilštanjski župniji. Iskalo ga je več orožnikov in kakih 10 do 15 kmetov. Neki kmet ga je ustrelil v noge, a ta ciganska para je vendar še bežala. Ko so priskočili ljudje k njemu in ga obkolili, je še marsi-

kateremu prav gorko prinesel. V tem boju je prišel cigan še ob nekaj prstov. Vsega ranjenega so potem pripeljali v kozjanski zapor, iz katerega so ga že v nedeljo dné 26. julija odpeljali v Celje po zasluženno plačilo. Ciganka je odšla pravici. Tudi gosp. postajevodja Kočarja so odpeljali na Zidan most in potem menda v bolnišnico. Skoro bi bil postal žrtva ciganskega lopovstva. Bog mu daj kmalu zdravje! — Dne 16. avgusta je zborovalo kozjansko katoliško-politično društvo pri sv. Ani na Prevorjih prvokrat. Zborovanje se je obneslo prav dobro. Govoril je deželni in državni poslanec č. g. Žičkar o razmerju deželnega in državnega zbora. Povdarjalo se je, naj bi se vožna cesta vendar enkrat gradila, ki je nujna potreba ondotnega prebivalstva. Sprejelo se je več resolucij.

Iz **Preddvora** se nam poroča, da se je Marijina družba mladeničev prav težko ločila od gospoda kaplana Remškarja, ki je prestavljen na Notranjsko; želi mu iz hvaležnega srca obilo blagoslova božjega. Odločno pa tudi protestirajo farani proti nesramnim lažem, ki jih je prinesel „Gorenjec“ o vsega spoštovanja vrednem župniku. No, pa saj te gorenjske „čenče“ tako nihče več ne vpošteval!

Iz **Gorij pri Bledu**. Pred kratkim smo dobili novega kapelana, no saj je bil pa že tudi čas, ker preč. g. župnik ne morejo sami oskrbovati tako velike župnije kako je Gorjanska. Prejšnji kapelan pa tudi niso mogli opravljati službe kapelana, ker so bili zelo bolni, da, malo je manjkalo in ne bilo bi jih več med nami. Sedaj so se šli zdraviti na svoj dom; dobri Bog naj jim povrne kaj kmalu ljubo zdravje! O Marijini družbi za sedaj nimam nič posebnega poročati, le-to naj povem, da si je tista pred kratkim omislila Marijin kip, in da se sedaj mladeniči pripravljajo za eno igro, ki jo mislijo kaj kmalu igrati v korist Marijine družbe. — Na Mali Šmaren so se fantje izven Marijine družbe stepli s soslednimi. Leti so jo pa ubrali v neko gostilno, na kar so seveda tisti, ki so bili zunaj, tischali za njimi. Pobili so več šip in jeden je prijel nek sodec ter ga tresčil v okno. Pa bil je takoj kaznovan, domači sin, ki se mu je le zamalo zdelo, ko so tako hišo razdevali, je streljal s puško in jednega prav zelo ranil, da bo še težko ozdravel. Tisti pa, ki je sod tresčil, je dobil kroglo v nogo. Bili so to fantje izven Marijine družbe, ako bi bili v Marijini družbi, bi bili tudi ti ostali doma, pa bi ne bil nobeden ranjen in zaprt. Menda so jih ujeli blizo trideset. — Na neki planini sta se dva malopridna paglovca lotila neke kobile, obdelovala sta jo toliko časa s kamenjem, da je jeden priletel kobilu ravno v oko tako močno, da je precej oslepela. Nasledek tega je

bil, da bodo njuni stariši morali plačati odškodnino 180 gl. Nasledki slabe vzgoje.

Slovenski novičar.

Čestitim p. t. g. g. volilcem kmetских občín sodnih okrajev: Ljubljanska okolica-Vrhnika-Velike-Lašče-Ribnica-Litija-Višnja gora, kateri so pri državnozborni volitvi dné 10. septembra t. l. me počastili s svojim zaupanjem ter mi poverili državnozborni mandat, izrekam najtoplejše zahvalo.

Na Kamnu, 11. sept. 1903.

Franco Šuklje.

Izvolitev dvornega svetnika g. Šukljeja državnim poslancem ne da spati liberalcem Videli so, da se skoro nihče v celera obširnem volivnem okraju ni oziral na umazan „Narodov“ papir in na „Narodove“ par flote. Liberalci zopet enkrat lahko premišljujejo, koliko u pliva ima njihovo širokohesedno glasilo. Ker liberalci niti protikandidata niso dobili, je bila volitev mirna, brez strastne strankarake agitacije, vendar je dobil dvorni svetnik g. Šuklje 2492 glasov, trikrat več nego jih je bil dobil pri zadnji volitvi liberalni kandidat navzlic liberalnemu naporu, — liberalnim brošuram, kupom denarja in brezplačni pijači! Liberalci dobro vedo, da bi vsak njihov protiposkus le povečal sijaj Šukljejeve izvolitve, zato nas njihova jezica, katero sedaj kuhajo v „Narodu“ le veseli. Naj „Narod“ še toliko piše, sprizniti se bodo morali z dejstvom, da jim je v tem okraju popolnoma odklenkalo!

Vodstvo katoliškonarodne stranke je imelo sejo, v kateri je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija: »Kato!. narodna stranka protestuje proti ukazu vojnega ministra g'ele pridržanja tretjekletnega moštva čez 1. oktober, ki hudo škoduje prebivalstvu osobito kmetškemu stanu, zahtevajoč preklic tega ukaza in takojšnje sklicanje državnega zbora v svrhu ureditve te zadeve zakonodavnim potom«. — Podpredsednikom vodstva katoliškonarodne stranke je

bil izvoljen državni poslanec dvorni svetnik g. Fran Šuklje.

Deželni zbori so sklicani in sicer se snidejo: Solnograški, bukovinski in predarlski dné 10. sept., koroški, gališki, sleški in nižje-avstrijski, dné 14. sept., štajerski in moravski dné 21. sept., kranjski dné 22. sept., češki in tirolski dné 29. sept. Sklicani torej niso: Tržaški, goriški dalmatinski in isterski. — Ker osrednja vlada ne skliče državnega zbora, da pojasni stališče glede znanih vojaških ukazov, oglasili se bodo gotovo posamezni dež. zbori za koristi premnogih družin.

Umeščeni so bili 4. sept. č. g. Andrej Simenec, župnik v Št. Lovrencu, na župnijo Reteče, č. g. Frančišek Sturm, župni upravitelj v Poljanicah, na ondotno župnijo, in č. g. Adolf Knol, župni upravitelj na Babinem polju, na ondotno župnijo,

Občni zbor slov. kat. polit. društva za radovljiški okraj se je v Srednji vasi v Bohinju sijajno obnesel. Društvo ima nad 800 članov. Politiška zavest se silno širi po društvenem delovanju, zlasti pa po našem časopisju po vsem Gorenjskem. Pridite se od drugod sem učiti! Z občnim zborom se je združil polit. shod. Ves Bohinj je poslal svoje najboljše može, ki so z veseljem in vidnim umevanjem poslušali svojega poslanca Pogačnika, dr. Krika in druge govornike, ki so pojasnovali naša politična in gospodarska vprašanja. Shod ne bo brez uspeha!

Škofijska sinoda v Ljubljani. V dneh od 1. do 4. septembra je ljubljanska stolna cerkev imela pod svojo streho zbranih toliko duhovnikov, kolikor že več kot sto let ali pa morda še nikdar ne. Vsi cerkveni sedeži so bili zasedeni in še so se morali od drugod donesti. Kaj posebnega jih je zbralo skupaj? Obhajala se je, kakor smo v našem listu že mesec poprej povedali in kakor je bilo eno nedeljo prej z vseh prižnic oznanjeno, po dolgih 118 letih zopet enkrat škofijska sinoda. — Sinoda je grška beseda in pomeni shod ali zbor. Cerkveni zbori so bili v cerkvi od nekdaj v navadi. Že apostoli so stopili skupaj v zbor, ko se je šlo za to, ali naj iz poganstva spreobrnjeni kristjani postanejo prej še judje, to je: se dadó obrezati ali ne. In sv. Peter, kot predsednik tega zbora, je razglasil sklep zbora z besedami: „Zdelo se je prav sv. Duhu in nam, da vam ne nakladamo nobenega novega bremena...“ — Odtlej so se obhajali cerkveni zbori vedno: sedaj zbori vesoljne cerkve, sedaj samo v posamnih pokrajinah. Vesoljnih cerkvenih zborov šteje cerkvena zgodovina devetnajst. Zadnji je bil vatikanski l. 1869. in 70., in še ni končan, marveč je bil le pretrgan, ko so Italijani sv. očetu ugrabili Rim. Vesoljnemu cerkvenemu zboru predseduje papež ali njegov namestnik, in tedaj mora

papež vsaj njegove sklepe potrditi. Ti sklepi so veljavni za vso cerkev. Povabljeni so na tak zbor vsi kardinali in vsi škofje katoliškega sveta. Ako se zberejo le škofje enega naroda ali pokrajine, se to imenuje narodni ali pokrajinski (provincialni) cerkveni zbor. Zborovanje duhovnikov ene škofije pod vodstvom škofa je škofijska sinoda. Dobro in koristno je, ako se vsi duhovniki ene škofije skupaj zbero in posvetujejo o skupnih zadevah. To je v naših časih tem bolj potrebno, ker so nastopile vse drugačne razmere, kakor so bile nekdaj. Ljubljanski knezoškof Anton Bonaventura so tedaj — potem ko so v petih letih svojega bivanja med nami obiskali vse župnije obširne in težavne škofije in na svoje oči videli, kaj je dobrega in kaj še pomankljivega v škofiji, — sklenili sklicati skupaj vse duhovnike svoje škofije, kolikor jih le more priti, da se skupno z njimi pogovoré o stanju škofije, o verskih razmerah, o nevarnostih za vero in izveščanje vernikov, o sredstvih in pomočkih verskega življenja itd. Duhovniki so se odzvali pozivu škofovemu v velikem številu. Prišlo jih je okolu 370. Doma so ostali le oni, ki so bili nujno potrebni za dušno pastirovanje. Po dvakrat na dan so se zborovalci zbrali v stolni cerkvi k splošnim in javnim sejam, katerih je bilo vseh skupaj osem. Posebej pa so še zborovali razni odseki, pri katerih je bila vsakemu beseda prosta, in sicer v peterih dvoranah v knezoškofovi palači in v semenišču. Škof sami so v cerkvi vsak pot v dolgem in gorečem govoru razlagali v odsekih razpravljano stvarino. Razpravljalo se je pri sinodi o vseh bolj imenitnih stvareh, ki se dotikajo cerkvenega življenja v naši dobi; zlasti podrobno so se obravnavala vprašanja o vzgoji mladine, o krščanskem življenju vernikov, o socialnih potrebah našega naroda, o škofovih zavodih, o svetosti duhovnikovega znanja, o duhovniku kot dušnem pastirju in o njegovem razmerju do političnega in socialnega gibanja v naši deželi. Še ene važne reči, ki ji je sinoda povod, ne smemo pozabiti. Namreč v sinodi se je utrdila vez ljubezni med duhovniki samimi in pa zlasti med duhovniki in škofom. Mi smo pri sinodi občudovali našega v resnici apostolskega škofa, njih velikansko delavnost in pridnost, gorečnost in dobroto srca. Ako vidijo vojaki takega voditelja na čelu, potem se sami ohrabrijo in ogrejejo. Upamo, da bo ta sinoda v naši škofiji donesla našemu narodu premnogo sadu. Duhovniki imajo za svoje delovanje načrtan enoten, globoko premišljen program in če se bodo zložno in navdušeno držali tega programa, ni dvoma, da bo

njih delovanje v največjo hasen ljubljenežega naroda in v slavo države božje!

Izurjen čebelar. Dne 24. avgusta t. l. so tržiški lovci priredili v Kukovnici lov na divje koze. Zgodaj so odšli iz Tržiča v Lom in potem na Kukovnico. V Lomu so vzeli seboj šest gonjačev, med njimi tudi **J a n e z a K l e m e n c a**, po domače **K o b a l e ž a**, ki se izvrstno razume na ta posel. Kobalež je potem gonil divje koze proti vrhu, kakor drugi njegovi tovariši gonjači. Ko se je tako trudil v potu svojega obraza, zapazi na bližnjem drevesu roj bučel, ki je bil všel gospodarju iz Loma. Kot star in izurjen čebelar ni mogel pustiti teh muh zunaj na prostem. Panja ni bilo pri rokah. Zato podloži svojo ruto pod roj in nanjo strese vse muhe. Robec nato zavije in dene z rojem v torbo, ki jo je nosil optano. Gonjač mora iti dalje, da prežene divjačino. Torba z muhami je delala nadlego Kobaležu. Ne bodi len gre k lovcu Kajetanovemu Nikotu, ki mu je bil najbližnji, in pusti pri njem torbo, češ muhe bodo že počakale gospodarja. Bučelice so res malo godrnjale in okrog letale; nazadnje so pa vendar vse zlezle v torbo k materinici. — Tri divje koze in enega srnjaka so nesli tisti dan lovci domov. Za njimi je pa korakal, optan s torbo čebel Kobalež, ves vesel, da nese seboj plen, katerega ne marajo lovci. Med potjo so ostali lovci in gonjači v Lomu pri Robežu. Da bi se lovci ne bali Kobaleževih muh v torbi, jo je Kobalež pustil pri vratih na klopi. Živalice so mirno čakale gospodarja, da jih je vzel seboj in stresel doma v panj. Kako zadovoljno je vzdihnil pri tem poslu: „Lovci so me plačali kot gonjača; mušice ni boste pa z medom povrnile mojo skrb!“ Ubežne čebelice že pridno letajo iz panja in nazaj nosijo sladki med, da poplačajo trud svojega varuha Kobaleža. — V Tržiču, dne 31. avgusta 1903.

Jožef Kržišnik.

V nedeljo dne 27. septembra t. l. bo shod s slovesno službo božjo v Davči. Preskrbljeno bo tudi za spovednike vže zvečer.

Prem. — Zopet smo pretečene dni izgubili moža, za katerim cela občina žaluje. Pokojnik Anton Frank bil je star 65. let. Pokop bil je veličasten. Pokojnik je bil ponižnega in krotkega duha, pobožen in vnet katoličan. Bil je nad 12 let naročnik „Domoljuba“, ud Mohorjeve družbe in vnet za vse, kar je bilo dobrega in katoliškega. Storil je marsikaj za cerkev. Ker je bil pokojnik priden, varčen in zmeren, si je s tem pridobil precej lepo premoženje. Naj bo priporočen v molitev!

Bivši sluga župnik. Debrecinski pomožni škof Volaska je te dni v Budimpešti umestil bivšega svojega slugo Antona Solingerja za župnika v Nagy

Toszegu. Pri slavnostnem banketu je pripovedoval škof: Solinger je bil strugarski vajenec in je delal v delavnici svojega očeta. Kot vojak se je udeležil bosanske okupacije in je postal narednik. Potem je postal Volaskov sluga. Kot sluga se je učil gimnazijskih predmetov in maturiral, nakar je stopil v semenišče, postal duhovnik, kapelan v Toszegu in te je bil slovesno umeščen za župnika.

Zveza Gorenjega grada s Kamnikom. Občinski zastop v Novištifi pri Gorenjemgradu je sklenil v svoji seji dne 30. avgusta t. l. na predlog utičelja g. Iv. Kelca soglasno, naj se vložijo prošnje na c. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Gradcu in v Trstu, da se v kratkem ustanovi vožnja poštna zveza Gorenjegrada s Kamnikom, ter naj se železnica ne spelje samo do Gorenjegrada, oziroma Štangroba, nego do Kamnika. Interesovane občine in drugi naj se blagovolijo za oboje krepko potegniti!

Nesreča na Mojstrovki. Ponesrečil se je Turist Alois Kühnel, železnižnični uradnik v Beljaku. Prišla sta s soprogo dne 8. sept. do Vossove kočice okoli dveh popoldne, potem sta se napotila na Mojstrovko. Soproga je šla z njim do prvega vrha, on pa je šel na drugega in še dalje. Čakala ga je na prvem vrhu do šeste ure zvečer, a ker ga le ni bilo, šla je nazaj. Poslali so po moža v Kranjsko goro. Šli so ga okoli polnoči iskat in res so ga našli pod Mojstrovko na goriški strani. Padel je 40 do 50 metrov globoko. Soproga je celo noč in celi dan prečula v koči. Misliti si moramo njeno strašno stanje. Nesrečnež si je razbil glavo in zlomil obe nogi. On je bil znan turist in je s Vosso bideljnom prehodil že visoke gore. Nesreča je hotela, da je padel na kraju, ki ni čisto nič nevaren. Prinesli so ga v Kranjsko goro. Truplo so prepeljali na Dunaj.

Velikodušen dar. Blag. gospa Jožefina Hočevnar v Krškem je darovala 60.000 Kron za razširjenje meščanske šole na štiri razrede, 15.000 K za prenovljenje poslopja meščanske šole in 4000 K za šolsko zgradbo Cerkljah pri Krškem.

Nad 8000 romarjev je bilo na Malega Šmarna dan na Brezjah.

V Moravčah se je proslava baron-Vogega spomina dne 7. septembra sijajno obnesla. Udeležba je bila jako velika.

Za pogorelce na Vačah sta darovala: državni poslanec dvorni svetnik gosp. Šuklje 60 K in državni poslanec dr. Šusteršič 40 K.

V Savi utonil je v Krškem šestnajst let stari sodarski pomočnik Ivan Brković iz Strmca na Hrvaškem.

Važen napredek v našem združništvu. V nedeljo se je blagoslovilo v Šmartnem pri Ljubljani lepo novo poslopje tamošnje zeljarske zadruga. Tiho je pričela ta zadruga svoje delovanje; težav in naspotstva ni manjkalo. A vspehi so toliki, da so danes združeni vsi zeljarji imenovane okolice in se po pravici vesele svojega skupnega doma. Doli naj gre gledat, komur je mar zadružni napredek, in naj vpraša, kaj pomenja Gospodarska kazveza našemu združništvu. Prepričani smo, da bo zgled vrlih šmartinskih kmetov vplival tudi drugod, kjer je razvita zeljarija. Zlasti bi želeli, ko bi se zdramili kmetje krog Ježice in krog Loke v tem oziru. Priložnost, da si ogledajo veliki dobiček zadružnega zeljarstva, najdejo v Šmartnem. Naj je ne zamudé.

Romanje v Oglej in na sv. Goro se je sijajno obneslo. Našteli so nad 1000 romarjev. Udeležniki so došli izredno veseli in zadovoljni. Vtis romanja ostane neizbrisen.

Svarilo. G. Fr. Sakser nam piše iz Nov. Yorka: Zvedel sem, da namerava naselniški urad strogo postopati proti izseljencem s Kranjskega. Povod temu je, ker je neka tvrdka na Dunaju skozi več let pošiljala direktno in indirektno Slovence in Hrvate, ki znajo delati doge. Vsi ti so iz čabarske okolice. Nekaj teh so uradniki v gozdu zasačili in zvedeli, da jih je poslal trgovec z dogami K. Sedaj so dognali, da jih pride sem vsako leto po več sto s kontraktom. Zato naj pazijo rojaki iz čabarske okolice, ki hodijo doge delat, da jih ne pošljejo nazaj, in se obvarujejo škode. Zvedel sem tudi od komisarja, da neki bivši gostilničar v Sout Chicagi, sedaj bivajoč v litijskem okraju, pošilja sem ljudi. Naselniški urad bode posebno pazil na izseljence iz litijskega okraja. Zato naj so ljudje previdni. Bolehni ljudje, posebno na očesih, kateri nimajo v Ameriki sorodnikov, malo denarja ali nobenega cilja, ki so nad 40 let stari, naj ne hodijo v Ameriko, najmanj pa ženske same. Dovoljeno pa je iti ženi k možu, sinovom in hčeram k očetu, bratu in sestri k bratu, sploh k bližnjim sorodnikom. Na slabi poti pa je, ako se kdo misli tu naseliti z neresničnimi izpovedbami. Naseljevanje hočejo omejiti, s časom prepričati. Torej pozor, da se ljudje obvarujejo škode.

Državno podporo so dobili pogorelci v Predgradu v znesku 18.000 K., na Vačah 21.000 K in v Pudlogu 1000 K.

Drobtinice.

Papeževa tiara. Tiara je grška beseda, ki jo omenja že Herodot. Pomeni naglavno pokrivalo, kakor so jo nosili orientanci, posebno Perzijanci. Pozneje so nazvali tako tudi glavno pokrivalo rimskega papeža. Papeška tiara je bila spočetka bele

barve, mitri podobne oblike in brez vsakih okraskov. Pozneje je dobila na spodnji strani ob čelu zlat rob, kateremu je dal papež Bonifacij VIII. obliko krone. Isti papež je pridejal še drug zlat kroni podoben obroč; Urban V. pridodal je še tretjo krono. Ob straneh visita dva trakova, na vrhu je pritrjeno državno jabelko s križem v znak, da krščanstvo vlada svetu. Izza papeža Pavla II. je prvi del škrlatne, drugi modre, tretji pa zelene boje.

Miš z žolodcu. V Tutschahu je neka 60 let stara žena hitro zbolela. Tožila je, da se ji vrti v glavi, da jo žolodec boli, ne da bi vedela, kaj je vzrok bolezni. Šele deseti dan so našli med izmečki mlado miš, ki je že začela gniti. Bolnica je bila takoj zdrava. Sedaj se je spominjala, da je pred boleznijo pila iz neke posode, v kateri je bilo shranjeno kislo mleko za prešiče, in pri tem pogoltnila tudi neko tršo stvar. Dober tek!

Kaj sultan potrebuje. Sultan neki izda na leto, — kakor piše neki angleški list — 6 milijonov funtov šterlingov — to je 144 milijonov kron. Polovico teh milijonov potrosi samo za garderobo. 24 milijonov kron ali pa še več zmeče za darove, ostalo pa za svojo mizo. Čuditi se moramo, kako more en sam človek v enem letu toliko potrebovati. Pa pomisliti moramo, da živi v sultanovi palači nad 1500 ljudi, ki na sultanovo civilno listo razkošno žive ter se razkošno oblačijo.

Glavni dobitek ukraden. V noči od sobote na nedeljo je nekdo ulomil v stanovanje letovišnika Pillovica ter mu odnesel mnogo vrednostnih papirjev. Med temi papirji se je nahajala tudi srečka z glavnim dobitkom 60.000 K.

Stariši pazite vendar na otroke in jih nikdar ne puščajte samih. Glejte, zopet so nesrečni otroci dne 19. pr. m. proti 6. uri popoldne žažgali v Dolenjih Tepah župnija Polšnik pri Grošelju pod kozolcem škopo in naenkrat je bilo vse v ognju, kozolec, hlev s podom, svinjak in hiša. Ravno tako tudi pri sosedu Kosu. Zgorelo je 6 gospodarskih poslopij, dve hiši, vsa mrva, slama, ravnokar omlačeno žito, prvemu tudi nekaj denarja, vsa obleka, eno sviné in drugemu vsa hodnja obleka. Nevarnost je bila za vso vas. Najprvo moramo zahvaliti Boga, da nas je obvaroval še večje nesreče. Pohvaliti moramo pa tudi ljudi, ki so bili na blizu stoječih poslopij in so gasili kakor dež padajoče iskre, g. orožnika Pavlina, posebno dekleta, katere so nosile 4 ure neutrudoma vodo. Ves čas je vlekla huda sapa in čuditi se moramo, da ni šla vsa vas. Zavarovana sta bila oba za malo svoto.

Ivan Globelnik.

Slovenski župnik — delavec. Listi v Čikagi navdušeno proslavljajo ondotnega slovenskega župnika Janeze Kranjca, ki se je s toliko gorečnostjo zavzel

za zidanje ondotne slovenske cerkve, da je s tem dal vsem najlepši vzgled. Župnik Kranjc je sam opravil teška dela za zgradbo slovenske katoliške cerkve. Siromašna cerkvena občina mora štediti s stroški za zidanje. Tu je pa šel župnik sam s krampom, lopato in s mokolnico kopat obsežno zemljišče. Neki list objavlja pesem, v kateri proslavlja župnika Kranjca; nekateri listi so objavili tudi sliko čast. gosp. Kranjca.

Čašenje z mlekom V okraju Tömorkeny na Ogrskem je vihral hud vihar in strela je užgala skedenj pri poseselniku Stefanu Fabit. M d prebivalci pa vlada prazna vera, da morajo poslopje, ki ga je užgala strela, le obvarovati z mlekom. Kmetje so toraj donášali mleka v škafih in žehtarih in ga vliвали v gasilnico, drugi so ga kar naravnost metali v ogenj, s čemur so ogenj le povečali. Neka ženica je svetovala, da bodo ogenj pogasili le, ako bodo pomolzli na licu mesta kravo ter mleko vlili v ogenj. In mahoma so prignali nad 50 krav; žene so molzle, moške pa so gasili z gorkim kravjm mlekom. V kratkem času je bilo vse posstvo uničeno in šele, ko se je vžgalo pri sosedu, so jeli gasiti z vodo, ker to poslopje ni užgala strela.

Za smeh in kratek čas.

Besedna uganka.

(S. st. Anton Melik.)

```

      a
    a a a
  a a a a a
a b c c č d d
e e e e e e g i
  i i i i i i i
    i j j k k
      k k l l l
l m n n o o o
o o o p p p p r
r r r r s s s
  s t t t v
    v v z
      ž
    
```

soglasnik, moško ime, kmetijsko orodje, Evropska država, ptica, zver, bolezen, kuhinjsko orodje, orodje, riba, otok, drevo, število, soglasnik.

Besedna uganka.

```

      ž
    m o r
N o v o l
k r o d o
m o l o n
m o š o a
  R o s
    k
    o l o
m o j o š
s r o d o
    
```

Mreža.

Sestavil Fr. Stamol.

```

      1 2 3
      a a a
1 a e e e o o o mesto
      c c c
2 c k k k l l l dežela
      l n n
3 n r r s s t t pastirska pesem
      v v n
    
```

Črka E.

```

a a a a a
a a d
d i e
g i i
l i v
n t
r r r s s
    
```

V ti črki E je gora na Kranjskem, žuželka, dve ženski imeni, kača, zver in pomorska žival.

Rebusa.

1. glava e' = $\frac{\text{skem}}{\text{Gorenje}}$

2. 100' A ni Slava

Rešitev ugank v zadnji številki.

Obelisk.

Čirkušsko jesero.

Rebus.

Veliki upori so na Balkanu,
a ne gane se nihče

Besedni uganki.

I.

Antea—Roman

II.

kovč
kolač
šapač

Prilohdnja številka „DOMOLJUBA“
izide dné 1. oktobra 1903.

Šunke

s kožo 1 gld., brez kože 95 kr.;
brez kosti s kožo 1 gld. 10 kr.,
plečeta brez kosti 90 kr., suho
meso 78 kr., slanina 82 kr.,
prešičevi jeziki 1 gld., goveji
1 gld. 20 kr., glavčina brez
kosti 45 kr., dunajske salame
80 kr., prave, boljše 1 gld.,
iz šunkna gld. 1.20. ogrske
1 gld. 80 kr. velika klobasa
ena 20 kr. 120 8-4

Janko Ev. Siro.

Žagar!

Za dva jarma svoje ob
Kolpi stoječe žage z veliko
vodno močjo, na kateri režem
noč in dan, potrebujem do-
brega žagarja. Isti bi moral
imeti 2 spretna pomočnika,
žagarja. Delo je trajno. Pogoji
ugodni. Nastop s 1. septem-
brom t. l. 141 2-2

Ivan Šutej,

Zapeč, Pošta Staritrq pri Ko-
čevji.

Priden

deček

ki je dovršil ljudsko šolo, se
sprejme kot

učenec

v trgovino z manufakturnim
in špecerijskim blagom.

Ponudbe sprejema Vekosl.
Sešek v Sodražici. 142 2-2

Čevljarski pomočnik

dobi stalno delo pri Cvetko
Pičko, čevljarski mojster na
Suhbi, pošta Labod Lavamünd,
Koroško. 145 2-1

Ogljenčeve kislne in zdravje pospešujo-
čih snovij najbogatejša mineralna voda
je dokazano
Rogaški templjev vrec.

A. Sušnik

Ljubljana

Zaloška cesta šte. 15

priporoča svojo zalogo špecerijskega blaga,
moke, žganja, spirita in ob času setve prava
garantirano kaljiva semena, kakor trava, de-
telja itd. Imam tudi veliko zalogo vseh v
železnino spadajočih reči: najboljše vrste že-
lezo, traverse, železniške šine, vezi Roman-
in Portland-cement, štorje za strop objat,
strešni klej (Dachpappe), okove za vrata in
okna, vsake vrste štedilnike (Sparherde), kotle,
bakreno, cinkasto in pocinkano pločevino,
mreže za ograjo, peči, pozlačene nagrobne
križe, različne žage srpe in najboljše kose.

Vsakovrstnega orodja za mizarje, kle-
parje, ključarje in kuhinjske oprave.

Nadalje najboljše vrste slamoreznice,
mlatilnice, gapeljne, čistilnice, stiskalnice
zagradja, mlini za žito in koruzo, sesalke
(Pumpe), cevi za vodovode. 159 4-1

Dobra postrežba in nizke cene.

Tržne cene v Ljubljani

dné 12. septembra

	K h		K h
Goveje meso I. v. kg	132	Pšenica . . . 100 kg	17 —
Telečje meso . . .	150	Rž	12 80
Prasičje » sveže »	160	Ječmen	13 —
Kostrunovo meso »	90	Oves	13 50
Maslo	240	Ajda	15 —
Mast prašičja . . .	180	Proso, belo, . . .	16 —
Slanina sveža »	170	Koruza	16 —
» prekajena »	170	Krompir	4 50
Jajce, jedno . . .	5	Drva, trda, m ³	7 60
Mleko, liter . . .	18	» mehka, »	8 50
Piščanec	1	Seno, 100 kg . . .	6 80
Gelob	40	Slama, »	6 —
Fizol, liter	20	Pšenična moka št. 1	28 —
Grah, »	40	Koruzna »	20 —
Leča, »	25	Ajdova » št. I	35 —

Loterijske srečke.

Lina, 22. avgusta	62	19	72	47	46
Trst, 5. septembra	70	78	5	7	62
Dunaj, 12. septembra	19	23	26	35	51
Gradec, 12. septembra	14	40	15	50	9

HERBABNY-jev

podfosfornasto-kisl

apneno-železni sirup.

Ta že 33 let od mnogih zdravnikov priporočeni prani
sirup rastaplja sluz, umiri kašelj, pomanjšuje pót,
daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redil-
nost. Železo, ki je v sirupu v lahko si privajajoči obliki,
je jako koristno za narejanje krvi, rastopljive fosforno-
apnene soli, ki so v njem, pri slabotnih otrocih po-
spešujejo narejanje kostij. 194 14

Oena steklenici 1 gld 25 kr. — 2 K 50 h, po pošti
20 kr. — 40 h več za zavijanje.

Svarilo! Pred izdelki pod enakim
ali podobnim imenom,
ki pa so po sestavi in po učinku vsa
različna poimenanja naših izvornih
preparatov že 33 let obstoječega
podfosfornastega kislno-apnena-
železnega sirupa svarimo in toraj
prosimo, zahtevati izrečno Her-
babny-jev „apneno-železni
sirup“ in gledati na to, če ima

vsaka steklenica pristavljeno uradno vpisano varstv. znamko.

Edina izdelovavnica in skladišče:

Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“
VII./1, Kaiserstrasse 73-75.

V zalogi skoro v vseh lekarnah na Dunaju, v Ljubljani in drugod.

V zalogi je pri gospodih lekarnarjih: v Ljubljani: M. Mar-
detschlager, G. Piccoli, U. pl. Trnkóczy, J. Mayz; Celje: O.
Schwarzl & Co., M. Rauseher; Reka: F. Prodám G. Prodám,
A. Schindler, A. Mizzan; Breze: G. Einsasser dediči, Ševaden:
F. Kordon; Celovec: P. Hauser & J. Pichler, P. Birnbacher
vdova, J. Kometter, V. Hauser & R. v. Hillinger; Št. Vid: C.
Schiebl, Trbiž: J. Siegl; Trst: C. Zanetti, A. Suttina, A. Filippi,
dr. V. Serravallo, E. pl. Leitenburg, P. Prendini dediči, M. Ra-
vasini; Beljak: Jobst & Schneider, L. Assmann; Črnomelj:
F. Haika; Vellikevo: J. Jobst; Velišperk: A. Huth.